

IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMINEN
JA
IHMISKAUPAN UHRIEN
AUTTAMISJÄRJESTELMÄN TOIMINTA
1.7.2015 ALKAEN

1.7.2015

VASTAANOTTOKESKUS • FÖRLÄGGNING • RECEPTION CENTRE

ALUKSI

Ihmiskaupan uhrien auttamista koskeva lainsäädäntö uudistui 1.7.2015. Lakiuudistuksen myötä moni ihmiskaupan uhrin auttamista sekä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toimintaa koskeva seikka muuttui.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä julkaisee tietopaketin ihmiskaupan uhrin auttamisesta ja auttamisjärjestelmän toiminnasta uuden lainsäädännön valossa. Tietopaketti on tarkoitettu pääasiassa viranomaisten sekä järjestöjen käyttöön, mutta on vapaasti jaettavissa kaikille aihepiiristä kiinnostuneille. Tietopaketista löytyvät ohjeet muun muassa siihen, kuinka mahdollinen ihmiskaupan uhri ohjataan auttamistoimien piiriin, ja mitä auttamistoimiin sisältyy.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä on keskeinen asiantuntija ihmiskaupan uhrien auttamisessa sekä ihmiskauppailmiöön liittyvissä asioissa. Auttamisjärjestelmä antaa mielellään lisätietoa aihepiiriä koskien.

1.7.2015

VASTAANOTTOKESKUS • FÖRLÄGGNING • RECEPTION CENTRE

SISÄLLYSLUETTELO

ALUKSI.....	1
1. MITÄ ON IHMISKAUPPA?	3
2. MITÄ IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄ TEKEE?	3
2.1. Entä jos ihmiskaupan uhrilla on Suomessa kotikunta?.....	3
2.2 Mitä auttamistoimiin kuuluu?	4
2.2. Auttamisjärjestelmän muut tehtävät	5
3. KUKA VOIDAAN OTTAA AUTTAMISJÄRJESTELMÄN ASIAKKAAKSI?	6
4. KUINKA MAHDOLLISTA IHMISKAUPAN UHRIA ESITETÄÄN AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN OTETTAVAKSI?	7
4.1 Kuka voi tehdä esityksen henkilön ottamisesta auttamisjärjestelmään?	7
4.2 Muista uhrin suostumus!	7
4.3 Kuinka esitys tehdään?	7
4.4 Mitä tapahtuu, kun esitys on tehty?	8
5. TOIPUMISAIKA - LAILLISESTI SUOMESSA OLESKELEVILLE	9
5.1 Entä jos ihmiskaupan uhri ei tarvitse toipumisaikaa?	9
6. HARKINTA-AIKA - SUOMESSA LAITTOASTI OLESKELEVILLE	10
7. TIETOJEN LUOVUTTAMINEN	11
7.1 Tietojen luovuttaminen poliisille	11
8. IHMISKAUPAN UHRIN VARSINAINEN TUNNISTAMINEN	12
8.1 Rikosprosessiin liittyvä tunnistaminen	12
8.2 Maahanmuuttoviraston suorittama tunnistaminen	13
8.3 Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän suorittama tunnistaminen	13
9. AUTTAMISJÄRJESTELMÄSTÄ POISTAMINEN.....	13
10. MONIALAINEN ASiantuntijaryhmä	14
11. INFOPUHELIN 029 546 3177	15
12. AUTTAMISJÄRJESTELMÄN YHTEYSTIEDOT.....	15
LIITE 1. ESITYSLOMAKE AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN, SUOSTUMUSLOMAKE JA OHJE	16

1.7.2015

VASTAANOTTOKESKUS • FÖRLÄGGNING • RECEPTION CENTRE

1. MITÄ ON IHMISKAUPPA?

Ihmiskauppa on vakava vapautteen kohdistuva rikos. Ihmiskaupalla¹ on erilaisia ilmenemismuotoja. Ihmiskaupan uhri on voitu pakottaa prostituutioon, hän on voinut joutua toimimaan seksiteollisuudessa tai seksiviihteessä tai ihmiskauppaan voi liittyä muuta seksuaalista hyväksikäyttöä.

Ihmiskauppa voi olla myös muuhun työhön pakottamista. Uhrilla voidaan teettää kohtuuttoman pitkiä työpäiviä ilman vapaa-aikaa, työstä saatu palkka voi olla liian alhainen ja työtehtävistä ja työskentelyolosuhteista on voitu valehdella.

Ihmiskauppa voi olla myös avioliittoon tai adoptioon pakottamista, kerjäämiseen tai rikollisuu-teen pakottamista tai ihmiselimiä ja -kudoksilla käytävää kauppaa.

Ihmiskauppaan liittyy usein valtioiden rajat ylittäviä elementtejä. Suomi on pääasiassa ihmiskaupan kauttakulku- ja kohdemaana, mutta teko voi tapahtua kokonaisuudessaan myös Suomen rajojen sisäpuolella. Myös mahdollinen uhriutumisen on voinut tapahtua lähtö- tai kauttakulkumaassa tai Suomessa.

2. MITÄ IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄ TEKEE?

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä on viranomaistoimija, jonka laissa säädettyihin tehtäviin kuuluu ihmiskaupan uhrien auttaminen. Auttamisjärjestelmä järjestää auttamistoimia ihmiskaupan uhreille joko itse tai yhteistyössä uhrin kotikunnan kanssa uhrin kansalaisuuteen, etniseen taustaan, oleskelustatukseen, ikään, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai uskontoonsa katsomatta.

Auttamistoimien saaminen perustuu ihmiskaupan uhriksi joutuneen henkilön oikeuksiin. Auttamisjärjestelmän tehtävänä on varmistaa, että uhriksi joutuneen henkilön oikeudet toteutuvat ja hän saa ne palvelut, joita hän tarvitsee.

Auttamisjärjestelmän toiminnasta säädetään laissa kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (388/2015).

2.1. ENTÄ JOS IHMISKAUPAN UHRILLA ON SUOMESSA KOTIKUNTA?

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä järjestää auttamistoimet ihmiskaupan uhriksi, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa² Suomessa. Jos auttamisjärjestelmän asiakkaalla

¹ Rikosoikeudellinen määritelmä ihmiskaupasta ja törkeästä ihmiskaupasta löytyy rikoslain (39/1889) 25. luvusta. Ihmiskaupan uhrin auttamista koskeva lainsäädäntö on kirjattu lakiin kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (388/2015) sekä osin lakiin kotoutumisen edistämisestä (1386/2010). Ihmiskaupan uhriksi myönnettävistä oleskeluluvista ja harkinta-ajasta säädetään ulkomaalaislaissa (301/2004).

² Kotikunnalla tarkoitetaan tässä kotikuntalain (201/1994) määritelmää kotikunnasta.

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

on Suomessa kotikunta, järjestää kotikunta auttamistoimet³. Näissä tapauksissa auttamisjärjestelmän tehtävänä on toimia yhteistyössä uhrin kotikunnan kanssa asiakkaan auttamisessa, sekä ohjaus- ja neuvontatyö.

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä tekee hallintopäätökset uhrin ottamisesta auttamisjärjestelmään sekä auttamistoimien päättymisestä, uhrille myönnettävästä toipumis- tai harkinta-ajasta sekä uhrin varsinaisesta tunnistamisesta⁴. Esitykset ihmiskaupan uhrin ottamiseksi auttamisjärjestelmään toimitetaan siis edelleen auttamisjärjestelmälle, ei kotikunnalle. Auttamistoimien järjestäjästä riippumatta ihmiskaupan uhrilla on oikeus samoihin auttamistoiimiin.

Kun ihmiskaupan uhrilla on kotikunta, tulevat kaikki auttamisesta koituvat kustannukset kotikunnan kustannettaviksi⁵. Kotikunta voi hakea ELY-keskukselta korvauksia ihmiskaupan uhrin erityisasemasta johtuvien kustannusten kattamiseksi⁶. ELY-keskus pyytää auttamisjärjestelmältä lausunnon siitä, ovatko korvattaviksi haetut kustannukset aiheutuneet ihmiskaupan uhrin asemasta johtuvien toimenpiteiden ja palvelujen järjestämisestä.

2.2 MITÄ AUTTAMISTOIMIIN KUULUU?

Auttamisjärjestelmän asiakkaalle voidaan tarjota neuvontaa ja ohjausta, sosiaalipalveluita, terveydenhuoltopalveluita, vastaanottorahaa tai toimeentulotukea, turvallisen majoitus, sekä tulkki- ja käännöspalveluita. Auttamisjärjestelmän asiakkaan oikeuksiin kuuluu myös tuettu vapaaehtoinen kotiinpaluu, mikäli asiakas haluaa palata kotimaahansa.

Auttamisjärjestelmän asiakkaan oikeuksiin kuuluu saada laissa⁷ tarkoitettu oikeusapu sekä oikeudellista neuvontaa.

Auttamisjärjestelmä ja uhrin kotikunta voi tuottaa palveluita itse tai ostaa niitä ulkopuoliselta palveluntarjoajalta, esimerkiksi ihmiskaupan uhrien auttamiseen erikoistuneelta järjestöltä. Auttamisjärjestelmä ja uhrin kotikunta toimii yhteistyössä poliisin kanssa asiakkaan suojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Auttamisjärjestelmä toimii yhteistyössä lastensuojeluviranomaisen kanssa ihmiskaupan uhriksi joutuneen lapsen ja uhrin mukana seuraavan lapsen auttamisessa.⁸ Auttamistoiimiin lukeutuu myös ilman huoltajaa olevan lapsiuhrien vanhemman tai muun tosiasiallisen huoltajan jäljittäminen, mikäli se katsotaan lapsen edun mukaiseksi. Jäljittämisestä vastaa Maahanmuuttovirasto.

³ Vastaanottolaki 38 b §

⁴ Niissä tapauksissa, kun auttamisjärjestelmä toimii virallisena tunnistajana. Katso kappale 8.

⁵ Vastaanottolaki 33 § 3 ja 4 momentti, 38 b §

⁶ Tarkemmin laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) pykälät 53 ja 54.

⁷ laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) sekä oikeusapulaki (257/2002)

⁸ Vastaanottolaki 38 e §

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

Auttamisjärjestelmä ei koskaan anna palveluita vastoin asiakkaan tahtoa, ellei lastensuojelulaissa⁹ toisin säädetä. Auttamistoimet järjestetään ihmiskaupan uhrin yksilöllisen tuen tarpeen arvioinnin perusteella. Auttamistoimia järjestettäessä otetaan huomioon uhrin iästä, turvattomasta asemasta sekä fyysisestä ja psyykkisestä tilasta johtuvat erityistarpeet sekä uhrin että auttamistoimia järjestävän henkilöstön turvallisuus¹⁰.

Yleisestä luulosta poiketen auttamisjärjestelmän asiakkaita ei automaattisesti majoiteta Joutsenon vastaanottokeskuksen tiloihin. Myös Joutsenon vastaanottokeskuksessa on ihmiskaupan uhrien majoitukseen varattuja, erityisiä tiloja niille ihmiskaupan uhreille, joille tämä majoitusmuoto on tarkoituksenmukainen. Ihmiskaupan uhrin majoitus järjestetään uhrin tilanteen mukaan esimerkiksi eri vastaanottokeskuksissa, vuokra-asunnoissa, turvakodissa tai turvatalossa, tai tuetussa asumismuodossa.

2.2. AUTTAMISJÄRJESTELMÄN MUUT TEHTÄVÄT

Auttamisjärjestelmä toimii asiantuntijana ihmiskaupan uhrien auttamista sekä ihmiskauppailmiötä koskevissa asioissa.

Asiakastyön lisäksi auttamisjärjestelmän tehtävänä on tehdä päätökset auttamisjärjestelmään ottamisesta sekä siitä poistamisesta. Päätökset tehdään hallintolain¹¹ mukaisesti ja ne ovat valituskelpoisia. Lakimuutoksen (1.7.2015) jälkeen auttamisjärjestelmän tehtäviin lukeutuvat myös ihmiskaupan uhrin varsinainen, lakiin perustuva tunnistaminen, sekä toipumis- ja harkinta-ajan myöntäminen ihmiskaupan uhreille.

Muita auttamisjärjestelmän tehtäviä ovat koulutus- ja tiedotustyö, neuvonta ja ohjaus, kansallinen ja kansainvälinen viranomaisyhteistyö, auttamistoimien koordinoiminen sekä auttamisjärjestelmää koskevien tilastojen ylläpitäminen. Auttamisjärjestelmä voi pyydettyäessä saapua kertomaan auttamisjärjestelmästä tai järjestää aiheesta koulutuksen.

Auttamisjärjestelmä ylläpitää www.ihmiskauppa.fi -verkkosivuja, joiden kautta auttamisjärjestelmään ovat ottaneet yhteyttä niin viranomaiset kuin mahdolliset ihmiskaupan uhrit. Sivuilla on tietoa ihmiskaupasta sekä auttamisjärjestelmästä usealla eri kielellä. Sivulta voi myös tulostaa esitteitä ja ohjeita. Sivustoa päivitetään kesän ja syksyn 2015 aikana.

Auttamisjärjestelmän infopuhelin palvelee numerossa 02954 63 177. Infopuhelimeen vastaan kaikkina vuorokaudenaikoina.

⁹ Lastensuojelulaki (417/2007)

¹⁰ Vastaanottolaki 38 b

¹¹ Hallintolaki (434/2003)

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

Auttamisjärjestelmän toimistot sijaitsevat Joutsenon vastaanottokeskuksessa Lappeenrannassa, ja Joutsenon vastaanottokeskus hallinnoi auttamisjärjestelmää. Auttamisjärjestelmässä työskentelee kokopäiväisesti ylitarkastaja, tarkastaja ja kaksi sosiaaliohjaajaa. Lisäksi auttamisjärjestelmälle antaa työpanoksensa Joutsenon vastaanottokeskuksen johtaja ja sosiaalityöntekijä sekä Maahanmuuttoviraston vastaanottoyksikön ylitarkastaja.

3. KUKA VOIDAAN OTTAA AUTTAMISJÄRJESTELMÄN ASIAKKAAKSI?

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään otetaan edelleen uusia asiakkaita matalalla kynnyksellä.

Auttamisjärjestelmä tekee päätöksen asiakkuuden alkamisesta sen perusteella, voidaanko henkilön olosuhteita arvioimalla katsoa, että henkilö on mahdollisesti joutunut ihmiskaupan uhriksi. Lisäksi arvioidaan, onko henkilö auttamistoimien tarpeessa¹².

Virallinen rikosilmoitus ei ole vaatimuksena auttamisjärjestelmään pääsemiseksi, vaan henkilö voidaan ottaa järjestelmään ihmiskauppa-asian selvittämiseksi, vaikka rikosilmoitusta ei olisi vielä tehty. Auttamisjärjestelmään otettavalta henkilöltä ei myöskään edellytetä, että hän sitoutuu todistamaan rikoksentehtijää vastaan rikosta tutkittaessa tai oikeudenkäynnissä.

Auttamisjärjestelmään voidaan ottaa myös ihmiskaupparikoksen tutkinnassa avustava henkilö, jos hän on erityisen avun tarpeessa. Tämä voi tarkoittaa myös henkilöä, joka tulee ulkomailta käymään Suomessa todistaakseen ihmiskauppaa koskevassa oikeudenkäynnissä.

Auttamisjärjestelmään voidaan lisäksi ottaa ihmiskaupan uhrin tai rikoksen tutkinnassa avustavan henkilön alaikäiset, Suomessa olevat lapset, mikäli he ovat avun tarpeessa¹³.

Uuden lainsäädännön myötä päätöksen auttamisjärjestelmään ottamisesta voi tehdä Joutsenon vastaanottokeskuksen johtajan lisäksi myös johtajan nimeämä virkamies, käytännössä ylitarkastaja ja tarkastaja.

¹² Vastaanottolaki 33 §, 35 §

¹³ Vastaanottolaki 35 §

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

4. KUINKA MAHDOLLISTA IHMISKAUPAN UHRIA ESITETÄÄN AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN OTETTAVAKSI?

4.1 KUKA VOI TEHDÄ ESITYKSEN HENKILÖN OTTAMISESTA AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN?

Julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin toimija voi tehdä auttamisjärjestelmälle esityksen ihmiskaupparikoksen uhriksi olettamansa henkilön ottamiseksi auttamisjärjestelmään. Esityksen voi tehdä myös henkilö itse¹⁴.

Ennen esityksen tekemistä on hyvä soittaa auttamisjärjestelmän infonumeroon 02954 63 177. Auttamisjärjestelmän työntekijän kanssa pohditaan, voisiko kyseessä olla ihmiskauppa ja kuinka asiassa olisi hyvä edetä. Auttamisjärjestelmä voi myös neuvoa esityksen tekemisessä.

4.2 MUISTA UHRIN SUOSTUMUS!

Auttamisjärjestelmään hakeutuvan henkilön on oltava tietoinen siitä, että häntä on esitetty auttamisjärjestelmään ja antaa auttamisjärjestelmään hakeutumiselle suostumuksensa. Alaikäisen kohdalla pyydetään myös edustajan tai muun alaikäisen puhevaltaa käyttävän henkilön suostumus¹⁵.

Ketään ei saa esittää auttamisjärjestelmään ilman, että siitä on kerrottu esitettävälle henkilölle.

Suostumusta kysyttäessä henkilölle on kerrottava auttamisjärjestelmästä, jotta hän voi tehdä tietoisien päätöksen järjestelmään hakeutumisesta. Auttamisjärjestelmä on laatinut lomakkeen henkilön esittämiseksi auttamisjärjestelmään. Lomakkeen liitteenä on suostumuslomake, jossa esitettävälle henkilölle kerrottavat asiat on lueteltu. Auttamisjärjestelmän työntekijä voi kertoa henkilölle järjestelmästä tarvittaessa myös suoraan.

4.3 KUINKA ESITYS TEHDÄÄN?

Esitys tulee pääsääntöisesti tehdä kirjallisesti. Esityksen voi tehdä vapaamuotoisesti, tai apuna voi käyttää auttamisjärjestelmän laatimaa lomaketta.

Esitykseen kirjataan esitettävän henkilön henkilötiedot sekä perustelut sille, miksi henkilö tulisi ottaa auttamisjärjestelmään eli miksi henkilön epäillä olevan ihmiskaupan uhri. Esityksessä tulee tuoda selkeästi ilmi kertomus tai tapahtumat, jotka ovat herättäneet ihmiskauppaepäilyyn. Mikäli mahdollista, esitykseen on hyvä sisällyttää tietoa myös esitettävän henkilön tilanteesta yleisesti (esimerkiksi majoitustilanne tai akuutin terveydenhuollon tarve).

Esitys lähetetään auttamisjärjestelmälle postitse tai sähköisesti¹⁶.

¹⁴ Vastaanottolaki 34 §

¹⁵ Epäselvissä tilanteissa auttamisjärjestelmä tarjoaa ohjausta.

¹⁶ Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä, Joutsenon vastaanottokeskus, Läkäntie 53, 54190 Kunnusuo. Faksi: 02954 11 799. Sähköpostiosoite: ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@intermin.fi.

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

Kiireellisissä tapauksissa esityksen voi kuitenkin tehdä myös suullisesti. Myös auttamisjärjestelmään ottamispäätös voidaan näissä tapauksissa tehdä suullisesti, jolloin auttamistoimet saadaan aloitettua välittömästi¹⁷.

Mikäli esittäjänä toimii poliisi, ohjeet esityksen tekemiseen löytyvät myös Poliisihallituksen laatimasta ohjeesta "Ihmiskauppaan ja sen kaltaisiin rikoksiin puuttuminen sekä ihmiskaupan uhrin auttaminen"¹⁸.

Auttamisjärjestelmä on uusintu lomaketta, jota voi käyttää ihmiskaupan uhrin esittämiseen 1.7.2015 alkaen. Lomakkeen löydät tämän tilannekatsauksen lopusta.

Uuden lomakkeen saat myös pyytämällä sitä auttamisjärjestelmältä vaikkapa sähköpostiosoitteesta ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@intermin.fi. 1.7.2015 jälkeen ei esityksiä tulisi enää kirjata vanhentuneelle lomakkeelle.

4.4 MITÄ TAPAHTUU, KUN ESITYS ON TEHTY?

Auttamisjärjestelmä ottaa yhteyttä mahdolliseen uhuriin ja järjestää tapaamisen lisätietojen saamiseksi, jos se on tarpeellista.

Päätöksen pohjaksi auttamisjärjestelmä voi pyytää tarvittavat asiakirjat suoraan muilta viranomaisilta, esimerkiksi Maahanmuuttovirastosta¹⁹.

Päätöksen auttamisjärjestelmään ottamisesta tekee Joutsenon vastaanottokeskuksen johtaja tai hänen määräämänsä virkamies hallintolain²⁰ mukaisesti. Asiakkaalle ilmoitetaan päätöksestä joko suoraan tai hänen avustajansa kautta. Auttamisjärjestelmään ottamista koskevat päätökset ovat valituskelpoisia.

Tieto auttamisjärjestelmän päätöksestä (myönteinen/kielteinen) voidaan ilmoittaa myös esityksen tehneelle toimijalle. Auttamisjärjestelmällä ei useimmissa tapauksissa ole oikeutta antaa esittäjälle tiedoksi niitä syitä ja perusteita, joihin päätös on perustunut.

Kiireellisissä tilanteissa auttamisjärjestelmä voi tehdä päätöksen myös suullisesti. Tällöin auttamistoimet saadaan käyntiin heti.

¹⁷ Hallintolaki (434/2003) 43 §:n 1 momentti

¹⁸ Arvioitu julkaisupäivä 15.7.2015

¹⁹ Vastaanottolaki 58 §

²⁰ Hallintolaki (434/2003). Kaikki auttamisjärjestelmän päätökset laaditaan hallintolain määräämällä tavalla.

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

5. TOIPUMISAIKA - LAILLISESTI SUOMESSA OLESKELEVILLE

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään otettavalle henkilölle, joka on Suomessa laillisesti, voidaan tarvittaessa myöntää toipumisaika²¹. Toipumisaika voidaan siis myöntää myös Suomen kansalaiselle. Toipumisaika alkaa sinä päivänä, kun henkilö on otettu auttamisjärjestelmään.

Toipumisaika on tarkoitettu sellaisille ihmiskaupan uhreille, jotka ovat erityisen pelokkaita tai hyvin heikossa kunnossa, tai jotka eivät muusta syystä kykene tai halua yhteistyöhön viranomaisten kanssa rikosasian selvittämiseksi.

Toipumisaikana ihmiskaupan uhrilla on mahdollisuus levätä, toipua ja harkita haluaako hän ryhtyä yhteistyöhön poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen kanssa. Toipumisaikana ei saa panna täytäntöön uhriin mahdollisesti kohdistuvaa maastapoistamispäätöstä.

Toipumisaikana esitutkintaviranomainen tai syyttäjä ei saa olla yhteydessä asiakkaaseen ilman asiakkaan erillistä suostumusta, eikä auttamisjärjestelmä saa antaa asiakkaan tilanteesta tietoja esitutkintaviranomaiselle²². Toipumisaika ei kuitenkaan estä poliisia suorittamasta samanaikaisesti käynnissä olevaa esitutkintaa tai turvapaikkatutkintaa.

Toipumisaika voidaan myöntää auttamisjärjestelmään ottamisen yhteydessä 30 päiväksi, ja sitä voidaan jatkaa jopa 90 päivän mittaiseksi, jos ihmiskaupan uhrin henkilökohtaiset olosuhteet sitä edellyttävät. Toipumisaika keskeytetään, mikäli henkilö päätetään poistaa auttamisjärjestelmästä.

Toipumisajan päätyttyä auttamisjärjestelmällä on velvollisuus ilmoittaa salassapitosäännösten estämättä poliisille ihmiskaupan uhrista ja päätöksestä, jolla uhri on otettu auttamisjärjestelmään.

Toipumisaikaa ei myönnetä automaattisesti kaikille asiakkaille, vaan toipumisajan tarve arvioidaan jokaisen uuden asiakkaan kohdalla erikseen. Toipumisaikaa ei voi hakea, eikä kielteisiä päätöksiä toipumisaikaa koskien tehdä. Toipumisaikaa koskevat päätökset eivät ole valituskelpoisia²³.

5.1 ENTÄ JOS IHMISKAUPAN UHRI EI TARVITSE TOIPUMISAIKAA?

Ihmiskaupan uhri, joka ei tarvitse toipumisaikaa on oletettavasti jo tehnyt yhteistyötä esitutkintaviranomaisen kanssa tai on siihen halukas. Auttamisjärjestelmä avustaa ja tukee ihmiskaupan uhria yhteydenpidossa muihin viranomaisiin. Auttamisjärjestelmä tekee tutkintapyynnön

²¹ Vastaanottolaki 36 §

²² Lakiin perustuvat poikkeukset tietojen luovuttamiselle on lueteltu kohdassa 8. *Tietojen luovuttaminen poliisille*

²³ Vastaanottolaki 57 §

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

poliisiin ihmiskaupparikoksesta, jonka kohteeksi uhri on joutunut, tai tukee uhria rikosilmoituksen tekemisessä. Ilmoitus tehdään asiakkaan oleskelupaikkakunnan poliisiin²⁴. Yhteistyö esitutkintaviranomaisen kanssa ilmoituksen tekemisen jälkeen ei kuitenkaan ole edellytyksenä ihmiskaupan uhrin auttamiselle.

6. HARKINTA-AIKA - SUOMESSA LAITTOASTI OLESKELEVILLE

Sellaisille ihmiskaupan uhreille, joilla ei ole laillista oleskeluoikeutta Suomessa, voi auttamisjärjestelmä myöntää niin kutsutun harkinta-ajan.

Harkinta-aikana ihmiskaupan uhrin oleskelu Suomessa on laillista. Harkinta-ajan kuluessa ei voida tehdä ihmiskaupan uhria koskevaa maasta poistamispäätöstä eikä myöskään aiemmin tehtyä päätöstä voida panna täytäntöön. Harkinta-aika voidaan myöntää vähintään 30 päiväksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Harkinta-ajasta säädetään ulkomaalaislaissa²⁵.

Harkinta-aikana ihmiskaupan uhrille annetaan mahdollisuus toipua kokemuksistaan ja päättää, haluaako hän ryhtyä yhteistyöhön viranomaisten kanssa häneen kohdistuneen ihmiskaupparikoksen selvittämiseksi. Harkinta-ajan kestoa arvioitaessa otetaan huomioon uhrin senhetkinen tilanne, kuten terveydentila ja mahdollisuus päästä irti rikokseen syyllistyneiden vaikutuspiiristä.

Auttamisjärjestelmän on viipymättä ilmoitettava harkinta-aikaa koskevasta päätöksestään poliisille. Tämä on välttämätöntä, sillä oleskeluoikeudella ei ole mitään käytännön merkitystä, mikäli oleskelua mahdollisesti tarkistava viranomainen ei saa siitä tietoa. Muuta tietoa asiakkaasta ei kuitenkaan poliisille anneta, ellei asiakas itse nimenomaan niin halua.

Aiemmin harkinta-aikaa koskevia päätöksiä on Suomessa voinut tehdä poliisi ja rajatarkastusviranomainen. 1.7.2015 alkaen myös ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä saa oikeuden päättää harkinta-ajan antamisesta, jatkamisesta ja keskeyttämisestä, jos ihmiskaupan uhri otetaan auttamisjärjestelmään ennen kuin poliisi tai rajatarkastusviranomainen on tehnyt asiaa koskevan päätöksen.

Harkinta-aika voidaan keskeyttää, jos ihmiskaupan uhri on vapaaehtoisesti ja omasta aloitteestaan solminut uudelleen suhteet ihmiskaupasta epäiltyihin tai jos asiakkaan voidaan toiminnallaan katsoa vaarantavan yleisen turvallisuuden, kansanterveyden tai Suomen kansainväliset suhteet. Harkinta-ajasta päättämisestä, sen keskeyttämisestä tai jatkamisesta ei ole valitusoikeutta²⁶.

²⁴ Vastaanottolaki 36 §

²⁵ Ulkomaalaislaki (301/2004) 4. luku 52 b §, 52 c §

²⁶ Ulkomaalaislaki 191 § 10 momentti

7. TIETOJEN LUOVUTTAMINEN

Auttamisjärjestelmän työntekijöitä sekä palveluntuottajia sitoo salassapitovelvollisuus²⁷. Tietojen luovuttamiseksi muille viranomaisille tarvitaan pääsääntöisesti ihmiskaupan uhrin erillinen suostumus. Tietoja voidaan luovuttaa lain säättämässä rajoissa muulle viranomaiselle tai palveluntuottajalle siinä määrin, kun se on välttämätöntä esimerkiksi palveluiden tuottamiseksi ihmiskaupan uhrille²⁸.

7.1 TIETOJEN LUOVUTTAMINEN POLIISILLE

Mikäli ihmiskaupan uhrille ei ole tarvetta myöntää toipumis- tai harkinta-aikaa, auttamisjärjestelmä ilmoittaa poliisille ihmiskaupan uhrista ja päätöksestä, jolla uhri on otettu auttamisjärjestelmään²⁹, tai tukee uhria rikosilmoituksen tekemisessä.

Tällä pyritään edistämään uhriin kohdistuneen ihmiskaupparikoksen selvittämistä sekä rikosentekijöiden saamista vastuuseen teoistaan. On kuitenkin huomioitava, ettei ihmiskaupan uhrin auttaminen riipu siitä, tekeekö uhri yhteistyötä viranomaisten kanssa rikoksen selvittämiseksi vai ei.

Auttamisjärjestelmä tukee ja avustaa ihmiskaupan uhria yhteydenpidossa muiden viranomaisten kanssa ja toimii poliisin kanssa yhteistyössä asiakkaan suojeluun liittyvissä kysymyksissä.

Myös toipumis- ja harkinta-aikana auttamisjärjestelmän on ilmoitettava poliisille³⁰, mikäli uhrin, hänen läheisensä tai muun ihmiskaupparikoksen kohteena olevan henkilön henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuu vakava uhka. Uhrilta, jolle on myönnetty toipumisaika, ei kuitenkaan näissäkään tilanteissa edellytetä minkäänlaista yhteistyötä esitutkintaviranomaisen kanssa.

Ilmoitus on tehtävä myös auttamisjärjestelmän henkilökunnan terveyttä, henkeä tai vapautta uhkaavista tilanteista ja tekijöistä.

Alaikäisten ihmiskaupan uhrien kohdalla lastensuojelulaki asettaa omat vaatimuksensa tietojen luovuttamisesta. Lastensuojelulain³¹ mukaan auttamisjärjestelmällä on velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, mikäli auttamisjärjestelmän tietoon tulleiden seikkojen perusteella on syytä epäillä lapsen kohdistunutta rikoslain 20 luvussa rangaistavaksi säädettyä seksuaalirikosta.

²⁷ Mm. Vastaanottolaki 59 §

²⁸ Vastaanottolaki 52 § 54 §, 58 §

²⁹ Vastaanottolaki 36 §

³⁰ Vastaanottolaki 37 §

³¹ Lastensuojelulaki (417/2007) 25 § 3 momentti

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

8. IHMISKAUPAN UHRIN VARSINAINEN TUNNISTAMINEN

Uudessa lainsäädännössä on tarkennettu ihmiskaupan uhrin viralliseen³² tunnistamiseen liittyviä seikkoja. Virallisen tunnistamisen tarkoituksena on vahvistaa ihmiskaupan uhrin asemaa ja oikeuksia. Uhrin virallinen tunnistaminen ei ole sama asia kuin auttamisjärjestelmän asiakkaaksi ottaminen, eikä päätöksiä tunnistamisesta tehdä auttamisjärjestelmään ottamisen yhteydessä.

1.7.2015 alkaen ihmiskaupan uhri voidaan tunnistaa kolmessa eri tilanteessa: rikosprosessin kautta, Maahanmuuttoviraston sekä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toimesta³³. Eri toimijoiden tekemällä tunnistamisella on keskenään erilaiset oikeusvaikutukset³⁴.

Kaikissa tapauksissa virallinen tunnistaminen joka tapauksessa takaa ihmiskaupan uhrin oikeuden saada palveluita ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmältä.

Auttamisjärjestelmään voidaan ottaa jo rikosprosessissa tai Maahanmuuttoviraston toimesta tunnistettu ihmiskaupan uhri, tai tunnistaminen voi tapahtua auttamisjärjestelmään ottamisen jälkeen.

8.1 RIKOSPROSESSIIN LIITTYVÄ TUNNISTAMINEN

Esitutkintaviranomainen tai syyttäjä tunnistaa ihmiskaupan uhrin käynnistäessään esitutkinnan ihmiskaupparikoksesta, jonka uhri tunnistettava henkilö mahdollisesti on.

Rikosprosessin kautta tunnistettu uhri voi hakea Maahanmuuttovirastosta niin kutsuttua ihmiskaupan uhrin oleskelulupaa³⁵.

Tunnistetulla uhrilla on oikeus saada ihmiskaupan uhreille tarkoitettuja palveluita ja tukitoimia.

Mikäli esitutkinnan jälkeen rikosprosessissa toimiva viranomainen (esitutkintaviranomainen esitutkinnan päättymistä koskevassa päätöksessä, syyttäjä syyteharkinnan jälkeen, tuomioistuimien tuomiossaan) katsoo, ettei kyseessä ole ollut ihmiskaupparikos tai ettei rikosta ole tapahtunut, tunnistaminen ikään kuin purkaantuu. Tällöin myös henkilön oikeus auttamisjärjestelmän palveluihin vähitellen lakkaa³⁶.

Ihmiskaupan uhrille, joka on päätetty poistaa auttamisjärjestelmästä, voidaan antaa auttamistoimia kohtuullinen aika poistamispäätöksen jälkeen.

³² Laissa kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta ja ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta (vastaanottolaki)

38 §:ssä käytetään termiä ihmiskaupan uhrin *varsinainen* tunnistaminen.

³³ Vastaanottolaki 38 §

³⁴ Tämä käy ilmi esimerkiksi vastaanottolain pykälästä 38 f §, joka koskee auttamisjärjestelmästä poistamista.

³⁵ Ulkomaalaislaki 4. luku 52 a §

³⁶ Vastaanottolaki 38 f §

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

8.2 MAAHANMUUTTOVIRASTON SUORITTAMA TUNNISTAMINEN

Maahanmuuttovirasto tunnistaa ihmiskaupan uhrin myöntäessään hänelle jatkuvaan oleskeluun oikeuttavan ihmiskaupan uhrin oleskeluluvan ulkomaalaislain 52 a §:n 2 momentin nojalla. Tällainen lupa voidaan tavallisesti myöntää ihmiskaupan uhrille, jonka katsotaan olevan erityisen haavoittuvassa asemassa, eikä luvan saaminen välttämättä edellytä yhteistyötä esitutkintaviranomaisten kanssa rikoksen selvittämiseksi.

Tunnistetulla uhrilla on oikeus saada ihmiskaupan uhreille tarkoitettuja palveluja ja tukitoimia.

8.3 IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄN SUORITTAMA TUNNISTAMINEN

Auttamisjärjestelmä voi tunnistaa auttamisjärjestelmään otetun henkilön ihmiskaupan uhriksi kahdessa eri tilanteessa. Ennen tunnistamispäätöksen tekemistä auttamisjärjestelmä kuulee monialaista asiantuntijaryhmää. Tunnistamista ei tehdä auttamisjärjestelmään ottamisen yhteydessä, vaan vasta kun ihmiskaupan uhrin tilannetta on ensin selvitetty riittävä aika.

Tilanne 1: auttamisjärjestelmällä on perusteltua syytä katsoa, että henkilö on joutunut ihmiskaupan uhriksi ulkomailla, mutta esitutkintaviranomainen tai syyttäjä on päättänyt olla käynnistämättä esitutkintaa Suomessa.

Tilanne 2: henkilö on joutunut ihmiskaupparikoksen kohteeksi Suomessa tai ulkomailla, muttei asiassa ole voitu nostaa syytettä ketään vastaan. Tämä viittaa muun muassa tilanteisiin, joissa rikoksesta epäilty on kadonnut tai kuollut. Tällöin esitutkinnan keskeyttämistä tai päättämistä koskevasta päätöksestä on käytävä ilmi, että henkilön on edelleen katsottava joutuneen ihmiskaupan uhriksi.

Tunnistetulla uhrilla on oikeus saada ihmiskaupan uhreille tarkoitettuja palveluja ja tukitoimia, eikä häntä voida poistaa auttamisjärjestelmästä sillä perusteella, etteivät muut viranomaiset ole häntä tunnistaneet.

Auttamisjärjestelmän suorittama tunnistaminen ei kuitenkaan suoranaisesti velvoita Maahanmuuttovirastoa tai muuta viranomaista myöntämään uhrille oleskelulupaa tunnistamisen perusteella.

9. AUTTAMISJÄRJESTELMÄSTÄ POISTAMINEN

Uuden lainsäädännön mukaan ihmiskaupan uhri poistetaan³⁷ auttamisjärjestelmästä, mikäli häntä ei virallisesti tunnisteta ihmiskaupan uhriksi rikosprosessin kautta tai Maahanmuuttoviraston tai auttamisjärjestelmän toimesta (ks. edellinen kappale). Tätä ennen asiakkaan tilannetta on selvitettävä riittävästi.

³⁷ Vastaanottolaki 38 f §

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

Auttamisjärjestelmän asiakkuus päättyy myös niissä tilanteissa, kun ihmiskaupan uhri ei ole enää auttamistoimien tarpeessa, jos hän katoaa tai jos hänet poistetaan tai hän poistuu Suomesta pysyväisluontoisesti. Auttamisjärjestelmän asiakkuus päättyy myös silloin, kun uhri ilmoittaa, ettei hän enää halua olla auttamisjärjestelmän asiakas.

Asiakas *voidaan* poistaa auttamisjärjestelmästä, jos hän aiheuttaa vakavaa vaaraa yleiselle järjestykselle tai turvallisuudelle. Tällaista tilannetta ei auttamisjärjestelmässä ole vielä kohdattu.

Ihmiskaupan uhrille, joka on päätetty poistaa auttamisjärjestelmästä, voidaan antaa auttamistoimia kohtuullinen aika myös poistamispäätöksen jälkeen. Auttamisjärjestelmä pyrkii aina ohjaamaan auttamisjärjestelmästä poistuvat asiakkaat muiden palveluiden piiriin. Auttamisjärjestelmästä poistettu asiakas voi myös hakeutua takaisin auttamisjärjestelmän asiakkuuteen, mikäli hänen tilanteensa sitä vaatii.

10. MONIALAINEN ASiantuntijaryhmä

Auttamisjärjestelmän päätöksenteon sekä ihmiskaupan uhrien auttamistoimien ja suojelutarpeiden arvioimisen tukena toimii monialainen asiantuntijaryhmä³⁸. Asiantuntijaryhmän nimittää Maahanmuuttovirasto kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Asiantuntijaryhmässä on Joutsenon vastaanottokeskuksen johtajan lisäksi oltava vähintään yksi sosiaalihuollon ja yksi terveydenhuollon asiantuntija sekä poliisin, rajatarkastusviranomaisen ja Maahanmuuttoviraston edustajat. Asiantuntijaryhmän on tarvittaessa kuultava asiantuntijoina kunnan viranomaisia, työsuojeluviranomaisia, työmarkkinajärjestöjä, mielenterveytyön ja lastensuojelun asiantuntijoita ja muuta tahoa, joka on tarpeen ihmiskaupan uhrin auttamiseksi.

Auttamisjärjestelmä saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa asiantuntijaryhmälle yksittäistä ihmiskaupan uhria koskevia henkilötietoja, jos kyseessä oleva henkilö antaa siihen suostumuksensa tai se on välttämätöntä palvelutarpeen arvioinnin, palvelujen järjestämisen tai turvallisuustoimenpiteiden suunnittelun ja järjestämisen vuoksi. Asiantuntijaryhmä ei saa luovuttaa näitä tietoja ulkopuolisille. Asiantuntijaryhmän jäsenet ovat tehtävää hoitaessaan rikosoikeudellisessa virkavastuussa.

Monialainen asiantuntijaryhmä tunnettiin aiemmin nimellä moniammatillinen arviointiryhmä.

³⁸ Vastaanottolaki 38 c §

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

11. INFOPUHELIN 029 546 3177

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä ylläpitää infopuhelinlinjaa. Infopuhelimeen voi soittaa kuka tahansa ja mihin vuorokaudenaikaan tahansa, kaikkina viikonpäivinä. Infopuhelimessa soittajalle tarjotaan tietoa ihmiskaupan uhrin auttamiseen liittyvistä asioista, ja voidaan ohjata esimerkiksi esityksen tekemisessä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään.

Infopuhelimeen voi soittaa kertomatta nimeään tai muita henkilötietojaan. Puhelut käsitellään luottamuksellisesti, eikä puhelu sido soittajaa mihinkään.

Mikäli soittaja ei puhu suomea, ruotsia tai englantia, voi auttamisjärjestelmä järjestää tulkkausta ja sopia soittajan kanssa ajan keskustelulle tulkin välityksellä.

12. AUTTAMISJÄRJESTELMÄN YHTEYSTIEDOT

Jos haluat tietää enemmän lakimuutoksesta, ihmiskauppailmiöstä, auttamisjärjestelmän toiminnasta tai ihmiskaupan uhrien auttamisesta Suomessa, voit ottaa yhteyttä auttamisjärjestelmään postitse, puhelimitse tai sähköpostitse. Tietoa löydät myös sivustolta www.ihmiskauppa.fi, kunhan sivuston päivitykset valmistuvat.

Auttamisjärjestelmään kannattaa olla yhteydessä myös silloin, kun olet esittämässä henkilöä auttamisjärjestelmään otettavaksi, tai jos vasta pohdit olisiko kohtaamasi henkilö ihmiskaupan uhri.

Auttamisjärjestelmä järjestää mahdollisuuksien mukaan ihmiskauppa-aiheisia koulutuksia esimerkiksi virastoissa tai työpaikoilla. Voit myös pyytää auttamisjärjestelmän työntekijää puhumaan järjestämäsi tilaisuuteen.

Ollaan yhteydessä!

Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä

Joutsenon vastaanottokeskus

Läykäntie 53

54190 Konnunsuo

infonumero: 02954 63 177

faksi: 02954 11 799

sähköposti: ihmiskauppa.auttamisjarjestelma@intermin.fi

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

LIITE 1. ESITYSLOMAKE AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN, SUOSTUMUSLOMAKE JA OHJE

ESITYS IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN

Ota aina yhteyttä auttamisjärjestelmään myös puhelimitse, kiireellistä palvelua vaativassa tapauksessa jo ennen esityksen lähettämistä. (Puh. 02954 63177)

AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN ESITETTÄVÄ HENKIÖ

Nimi		
Yhteystiedot		
UMA-asiakasnumero (jos tiedossa)		
Syntymäaika		
Oleskelulupa tai turvapaikkaprosessin tilanne (Suomessa)		
Asiamies (nimi, toimisto)		
Äidinkieli / murre		
Muut asiointikielet (kuvaa osaamisen taso)		
Lapset (Suomessa olevat)	Nimi	Syntymäaika

1.7.2015

VASTAANOTTOKESKUS • FÖRLÄGGNING • RECEPTION CENTRE

ESITTÄJÄ

Nimi

Yhteystiedot

Esitettävän henkilön kertomat tiedot, joiden perusteella hänet arvioidaan ihmiskaupan uhriksi. Kirjaa kertomus ja tiedot yksityiskohtaisesti, mutta älä painosta henkilöä menemään syvälle traumaattisiin kokemuksiin.

Voit jatkaa erilliselle sivulle.

Muut havainnot ja tiedot, joiden perusteella henkilön arvioidaan olevan ihmiskaupan uhri.

Esitykseen voi liittää muutakin olennaista tietoa, esimerkiksi lääkärinlausunnon.

Postita / faksaa esitys
auttamisjärjestelmälle
Liite: Suostumus.

**IHMISKAUPAN UHRIEN
AUTTAMISJÄRJESTELMÄ**
Joutsenon vastaanottokeskus
Läykäntie 53
54190 Konnunsuo

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

SUOSTUMUS IHMISKAUPAN UHRIEN AUTTAMISJÄRJESTELMÄÄN HAKEUTUMISEEN

(suostumuslomake sivu 1/2)

Minulle on kerrottu, että auttamisjärjestelmä auttaa ihmiskaupan uhreja sekä ihmiskaupparikoksen tutkinnassa erityisavun tarpeessa olevia ihmisiä. Auttaminen perustuu Suomen lakiin, missä määritellään, mitä apua voidaan tarjota. Työntekijät arvioivat kanssani, millainen apu on mahdollista ja tarpeellista tapauksessani. Tämä voi sisältää:

- neuvontaa ja ohjausta
- sosiaali- ja terveystalvuluja
- tulkki- ja käännöspalvuluja
- turvallinen majoitus
- vastaanottoraha tai toimeentulotuki
- apua turvallisessa paluussa, jos haluan palata kotimaahani
- laissa³⁹ tarkoitettu oikeusapu ja oikeudellinen neuvonta
- ilman huoltajaa olevan lapsiuhriin vanhemman tai muun tosiasiallisen huoltajan jäljittäminen

Voin koska tahansa lähteä auttamisjärjestelmästä eikä minulle järjestetä palveluita ja tukitoimia vastoin tahtoani. Voin antaa palautetta saamistani palveluista tai niiden järjestämisestä.

Auttamisjärjestelmän työntekijöitä koskee salassapito- ja vaitiolovelvollisuus. Tämä tarkoittaa, ettei tietojani anneta muille viranomaisille ilman suostumustani muuten kuin laissa erikseen säädetyissä tapauksissa eikä asioistani puhuta ulkopuolisille.

Auttaminen päättyy, kun tarvetta auttamiselle ei enää järjestelmän kautta ole tai jos todetaan, etten ole ihmiskaupan uhri tai erityisavun tarpeessa ihmiskaupparikoksen tutkinnassa.

TOIPUMISAIKA. Mikäli olen Suomessa laillisesti, auttamisjärjestelmä voi tarvittaessa myöntää minulle 30 - 90 päivän mittaisen toipumisajan. Toipumisaikana minulla on mahdollisuus levätä ja harkita, haluanko ryhtyä yhteistyöhön poliisin (tai muun esitutkintaviranomaisen) kanssa ihmiskaupparikoksen selvittämiseksi. Toipumisaikana poliisi ei ole minuun yhteydessä ilman suostumustani, eikä auttamisjärjestelmä saa antaa tietoja tilanteestani poliisille.

Toipumisajan jälkeen auttamisjärjestelmällä on velvollisuus ilmoittaa poliisille henkilöllisyyteni sekä päätös, jolla minut on otettu auttamisjärjestelmään.

Mikäli en tarvitse toipumisaikaa auttamisjärjestelmä ilmoittaa poliisille joutumisestani rikoksen uhriksi tai tukee minua rikosilmoituksen tekemisessä.

Auttamisjärjestelmä avustaa ja tukee minua yhteydenpidossani muihin viranomaisiin. Auttamisjärjestelmä toimii yhteistyössä poliisin kanssa suojeluuni liittyvissä kysymyksissä.

Mikäli olen Suomessa laittomasti, auttamisjärjestelmä voi myöntää minulle harkinta-ajan. Harkinta-aikana oleskeluni Suomessa on laillista.

³⁹ Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) sekä oikeusapulaki (257/2002)

1.7.2015

VASTAANOTTOKESKUS • FÖRLÄGGNING • RECEPTION CENTRE

(suostumuslomake sivu 2/2)

Minulle on kerrottu, että auttamisjärjestelmä voi pyytää muilta viranomaisilta toimintansa kannalta välttämättömiä tietoja koskien minua. Tietojani säilytetään auttamisjärjestelmän asiakasrekisterissä ja minulla on oikeus saada tietää, mitä minua koskevia tietoja rekisteriin on talletettu. Auttamisjärjestelmä ei anna tietoja minusta tai asiakkuudestani kotimaani viranomaisille (koskee ulkomaan kansalaisia).

Annan suostumukseni siihen, että minua esitetään ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään. Esittäjä saa antaa auttamisjärjestelmälle kaikki tiedot niistä syistä ja perusteista, joilla minua esitetään.

Nimeni ja syntymäaikani: _____

Minulle on selvitetty _____ kielellä, mitä auttamisjärjestelmään esittäminen merkitsee. Annan suostumukseni siihen, että minua esitetään ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään.

Paikka, päiväys, **suostumuksen ottaneen esittäjän** nimi ja allekirjoitus:

1.7.2015

V A S T A A N O T T O K E S K U S • F Ö R L Ä G G N I N G • R E C E P T I O N C E N T R E

OHJE:

Laki kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta, 4 luku § 34:

Auttamisen vireilletulo

Julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin toimija voi tehdä auttamisjärjestelmälle esityksen ihmis-kaupparikoksen uhriksi olettamansa henkilön ottamiseksi auttamisjärjestelmään. Esityksen voi tehdä myös henkilö itse.

Jos tarvitset lisäohjeita tai –tietoa ennen esityksen tekemistä, ota yhteyttä auttamisjärjestelmään puh: 02954 63177.

Esityksen voi tehdä kirjallisesti käyttäen tätä lomaketta tai vapaamuotoisesti. Postita tai faksaa kirjallinen esitys auttamisjärjestelmälle. Jos kyseessä on erityinen kiireellinen avuntarve, soita auttamisjärjestelmään puh: 02954 63177. Kiireellisessä *hätä*tilanteessa ota kuitenkin yhteyttä hätänumeroon tai poliisiin.

Auttamisjärjestelmä ottaa yhteyttä mahdolliseen uhriin ja järjestää tapaamisen lisätietojen saamiseksi, jos tarpeellista. Päätöksen pohjaksi auttamisjärjestelmä pyytää suoraan viranomaisilta tarvittavat asiakirjat.

Auttamisjärjestelmään otetaan matalan kynnyksen periaatteella. **Esitystä tekevilta ei edellytetä varmuutta ihmiskaupasta.** Jos nähdään viitteitä, että henkilö on joutunut ihmiskaupan uhriksi, voi ottaa yhteyttä auttamisjärjestelmään.

Henkilön tulee antaa suostumuksensa auttamisjärjestelmään esittämiselle. Alaikäisen kohdalla pyydetään myös edustajan (tai muun alaikäisen puolesta puhevaltaa käyttävän) suostumus. Suostumusta kysyttäessä henkilölle on kerrottava auttamisjärjestelmän sisällöstä ja merkityksestä. Auttamisjärjestelmän työntekijä voi kertoa henkilölle järjestelmästä tarvittaessa myös suoraan.

Esitykseen kirjataan perustelut sille, miksi henkilö tulisi ottaa auttamisjärjestelmään, eli miksi henkilön epäillään olevan ihmiskaupan uhri. Esityksessä tulee tuoda selkeästi ilmi kertomus tai tapahtumat, jotka ovat herättäneet ihmiskauppaepäilyn. Pääsääntöisesti tehdään aina kirjallinen esitys. Kiireellisissä tapauksissa voidaan auttamisen piiriin kuitenkin ottaa ilman kirjallista esitystä.

Päätöksenteko auttamisjärjestelmään ottamisesta

Päätöksen henkilön ottamisesta auttamisjärjestelmään tekee Joutsenon vastaanottokeskuksen johtaja tai hänen määräämänsä virkamies. Kiireellisissä tapauksissa auttamisjärjestelmä voi tehdä välittömästi suullisen päätöksen auttamisjärjestelmään ottamisesta.

Henkilö voidaan ottaa auttamisjärjestelmään, koska hänen katsotaan olevan ihmiskaupan uhri. Hänet voidaan ottaa järjestelmään myös asian selvittämiseksi (matala kynnyks). Auttamisjärjestelmään voidaan ottaa myös ihmiskaupparikoksen tutkinnassa avustava henkilö, jos hän on erityisen avun tarpeessa, sekä ihmiskaupan uhrin tai tutkinnassa avustavan henkilön alaikäiset, Suomessa oleskelevat lapset.